

Spis treści:

■ Aktualności

- Wprowadzanie operacji lotniczych do ETS 1
- Dodatkowe 2 mln euro na ochronę bioróżnorodności 2
- Dofinansowanie przyłączy do kanalizacji w małych gminach 3

■ Porady prawne

- Opłata legalizacyjna za instalację wodociągową 3
- Opłaty skarbowe w ochronie środowiska 5
- Przyznawanie bezpłatnych uprawnień od 2013 roku 7
- Zmiany w rozliczaniu podatku VAT w handlu złomem 8

■ Temat numeru

- Inwestycje i zmiany w gospodarce, związane z planem działania KE, dotyczącym przejścia na gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. 10

■ Finanse

- Efektywne wykorzystanie energii – nabór wniosków 12
- Częściowe spłaty kapitału kredytów na kolektory słoneczne 12
- Ochrona przyrody i krajobrazu 14
- Zarządzanie energią w budynkach – trwa nabór wniosków 16

■ Ważne terminy 16

§ Aktualności

Wprowadzanie operacji lotniczych do ETS

Pod koniec kwietnia Sejm przyjął projekt ustawy wprowadzającej operacje lotnicze do systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (ETS). Dzięki temu Polska może uniknąć nałożenia kary za niedostosowanie się w terminie do prawa UE.

Komisja Europejska 6 kwietnia br. poinformowała o wszczęciu postępowania przeciwko krajom członkowskim, które nie wywiązały się w odpowiedni sposób z wdrażania prawa unijnego. KE wydała w tej sprawie 255 decyzji, które po trafieniu do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, mogą zakończyć się karą finansowymi. Polska nie wywiązała się w terminie m.in. z wprowadzenia sektora lotniczego do ETS.

Państwa członkowskie miały czas do 2 lutego 2010 r. na przeniesienie przepisów ETS, dotyczących lotnictwa, do swojego prawa i na poinformowanie KE o dokonanych zmianach. Polska oraz Cypr, Estonia

i Niemcy nie przekazały informacji w terminie. 25 marca 2010 r. Komisja wystosowała wezwanie do usunięcia uchybienia, co spowodowało, że wymienione kraje powiadomiły KE o prowadzeniu prac ustawodawczych. Komisja ostatecznie ostrzegła, że gdyby prace nie zostały przyspieszone, może skierować sprawę do Trybunału Sprawiedliwości i wystąpić o nałożenie kar.

✓ WAŻNE!

Polski Sejm przyjął 28 kwietnia 2011 r. projekt ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Przyjęty projekt, według danych z 9 maja br., został skierowany do Senatu.

Projekt włącza do systemu ETS operacje lotnicze, rozpoczynające się lub kończące na terytorium państwa członkowskiego. Uprawnienia mają być przyznawane operatorom statków powietrznych. W projekcie znalazły się m.in. zapisy określające warunki monitorowania emisji, okres rozliczeniowy, konieczność posia-

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością przekazuję w Państwa ręce majowy numer serwisu informacyjno-doradczy „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”.

Trwają prace nad programem, który ma wspierać inwestycje związane z budową przydomowych oczyszczalni i przyłączami realizowanymi przez mniejsze gminy. Sejm przyjął projekt ustawy o systemie handlu uprawnie-

niami do emisji gazów cieplarnianych. Te i inne informacje znajdą Państwo w Aktualnościach.

W dziale Porady prawne omówione zostały m.in. opłaty legalizacyjne za instalację wodociągową oraz opłaty skarbowe w ochronie środowiska.

Tematem numeru jest przyjęty przez KE plan niskoemisyjny, który zakłada stopniowe obniżenie emisji gazów cieplarnianych o 80-95% do roku 2050 r.

W dziale Finanse informujemy o nowych naborach wniosków.

Zachęcam do zapoznania się z pozostałymi artykułami. Wierzę, że informacje zawarte w tym numerze spełnią Państwa oczekiwania i okażą się pomocne w pracy.

Z wyrazami szacunku,
Wydawnictwo Verlag Dashofer

Anna Podgórska

Anna Podgórska
Redaktor odpowiedzialny
e-mail: podgorska@dashofer.pl
tel. (22) 559 36 43

dania przez operatora statku powietrznego rachunku w Krajowym rejestrze.

Uzasadnienie wprowadzenia operacji lotniczych do ETS

Lotnictwo cywilne emituje coraz więcej gazów cieplarnianych. Od 1990 r. w Europie zanotowano podwojenie tych emisji. Obliczono, że emisje bezpośrednio z lotnictwa stanowią ok. 3% całkowitej emisji gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej.

UE, starając się ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko, przyjęła przepisy, które od 1 stycznia 2012 r. włączą lotnictwo do unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Przepisom będą podlegali operatorzy eksploatujący samoloty obsługujące loty przylatujące do i odlatujące z portów lotniczych w 27 państwach członkowskich oraz w Norwegii, Islandii oraz Lichtensteinu.

Zgodnie z unijnym prawem 82% uprawnień zostanie rozdanych za darmo operatorom lotniczym, zaś

15% będzie można nabyć na aukcji. Pozostałe 3% będą stanowiły specjalną rezerwę do ewentualnej późniejszej dystrybucji.

Darmowe uprawnienia będą przydzielane przez analizę porównawczą, która zmierzy aktywność każdego operatora w 2010 r. pod względem ilości pasażerów, przewozów i całkowitego pokonanego dystansu. Analiza porównawcza ma być opublikowana do 30 września 2011 r. ■

Małgorzata Nowak

Aktualności

Dodatkowe 2 mln euro na ochronę bioróżnorodności

Komisja Europejska zamierza przekazać dodatkowe 2 mln euro na ochronę i zrównoważony rozwój różnorodności gatunkowej oraz prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów w najdalszych regionach UE oraz jej krajach i terytoriach zamorskich.

Do najdalszych regionów UE należą 9 terenów krajów UE, będących częścią UE, m.in. Azory i Madera, Wyspy Kanaryjskie, Gujana francuska, Gwadelupa, Martynika.

Kraje i terytoria zamorskie UE to 22 terytoria, które są w sposób szczególny związane z jednym z krajów

członkowskich UE: Wielką Brytanią, Francją i Holandią. Należą do nich m.in. Bermudy, Brytyjskie terytorium Oceanu Indyjskiego, Polinezja francuska, Kurakao, Aruba.

WAŻNE!

Projekt zaproponowany przez Parlament Europejski, nazwany BEST (Voluntary scheme for Biodiversity and Ecosystem Services in Territories of European Overseas), ma finansować pilotażowe pomysły, realizowane na tych obszarach. Ogłoszenie o naborze wniosków zaplanowano na maj.

Takie tereny, zlokalizowane na całym świecie, charakteryzują się wyjąt-

kową bioróżnorodnością i występowaniem gatunków endemicznych, czyli charakterystycznych tylko dla danego terenu, których nie spotyka się w całej kontynentalnej Europie.

Wnioskodawcy muszą być publicznymi lub prywatnymi instytucjami czy gremium, zarejestrowanymi w którymś z krajów członkowskich UE lub w kraju albo na terytorium zamorskim UE, albo organizacją międzynarodową.

Wsparcie finansowe pomoże w oznaczeniu i zarządzaniu terenami chronionymi oraz w renowacji zdegradowanych ekosystemów, np. raf

NASI STALI EKSPERCI:

Paulina Grabowska, prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, aplikant radcowski w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie. Ukończyła Szkołę Prawa Amerykańskiego oraz Szkołę Prawa Brytyjskiego i Europejskiego przy Uniwersytecie Warszawskim. Absolwentka studiów podyplomowych „Zarządzanie i finanse w przedsiębiorstwie” w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Obecnie pracownik dużej kancelarii.

dr Michał Kuliński, adwokat. Wykształcenie: Uniwersytet Jagielloński – Wydział Prawa i Administracji (1996-1998), Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji (1998 – ukończony w 2001 r.), Centrum Prawa Amerykańskiego – Levin College of Law University of Florida przy WPIA UW, Studium Bezpieczeństwa Narodowego przy Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW. Współpracownik firmy Prawniczej „Smoktunowicz&Falandysz”.

Krzysztof Choromański, współwłaściciel i Członek Zarządu Biura Konsultacyjnego KOBİKO Sp. z o.o. odpowiedzialny za zarządzanie projektami (ekonomiczne zagadnienia ochrony środowiska oraz przygotowanie i realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki komunalnej).

koralnych. Projekt będzie wspierał również współpracę między administracją lokalną, ludnością, badaczami, właścicielami ziemskimi i sektorem prywatnym.

Komisja Europejska zdecydowała o podjęciu tego rodzaju finansowania ze względu na gwałtowny spadek różnorodności gatunkowej zarówno na terenie Europy, jak i na całym świecie, spowodowany ludzką dzia-

łalnością. Jeśli tego rodzaju trend nie zostanie zatrzymany, będzie to miało konsekwencje dla przyszłych pokoleń. ■

Małgorzata Nowak

§ Aktualności

Dofinansowanie przyłączy do kanalizacji w małych gminach

Ministerstwo Środowiska wraz z NFOŚiGW rozpoczęły prace przygotowawcze nad programem priorytetowym „Dofinansowanie przydomowych i biologicznych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”.

Program ma na celu wsparcie inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni i przyłączami realizowanymi przez mniejsze

gminy. Budżet programu szacowany został na 300 mln złotych. Połowa środków przeznaczona jest dla samorządów w formie bezzwrotnej, natomiast pozostałe 150 mln w ramach pożyczek.

Dotychczas działania resortu były ukierunkowane przede wszystkim na aglomeracje wodno-ściekowe, liczące powyżej 15 tys. RLM oraz w części również na aglomeracje od 2 tys. do 15 tys. RLM. Większość

pieniędzy unijnych z programów krajowych i regionalnych przeznaczona była na inwestycje pochodzące z tych terenów.

Mniejsze samorządy z terenów wiejskich do tej pory mogły głównie korzystać z PROW w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. ■

Redakcja

i§ Porady prawne

Opłata legalizacyjna za instalację wodociągową

Ważnym elementem lokalnych systemów ochrony środowiska są instalacje wodociągowo-kanalizacyjne, które poza odprowadzeniem ścieków, służą do zaopatrzenia w wodę. Instalacje wodociągowe powinny spełniać określone w przepisach prawa wymagania jakościowe warunków, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi oraz wymagania techniczne dotyczące wymagań budowlanych.

Tematyka instalacji wodociągowych dotyczy w dużej mierze aspektu finansowego, ponieważ w praktyce pojawia się zagadnienie dotyczące obliczania opłaty legalizacyjnej za instalację wodociągową, wykonaną bez pozwolenia właściwego organu. Jaką w takim przypadku należy uiścić opłatę? Czy dla wysokości opłaty ma znaczenie, że dotyczy ona wewnętrznej bądź zewnętrznej instalacji wodociągowej?

Uwagi ogólne

Aby odpowiedzieć na pytanie, jak obliczyć opłatę legalizacyjną za instalację wodociągową, wykonaną bez pozwolenia właściwego organu, konieczna jest analiza w szczególności przepisów Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zmianami).

Opłata legalizacyjna dotyczy możliwości sanowania samowoli budowlanej. W przypadku, gdy obiekt budowlany (w ramach którego może funkcjonować sieć wodociągowa) lub jego część, będący w budowie albo wybudowany bez wymaganego pozwolenia na budowę, jest zgodny z ustaleniami planu miejscowego, bądź z warunkami zabudowy, wówczas zamiast zarządzenia rozbiorczy, właściwy organ może zatwierdzić projekt budowlany i pozwolić na wzniesienie robót budowlanych,

przy czym właściwy organ ma obowiązek ustalenia w drodze postanowienia wysokości opłaty legalizacyjnej. Należy pamiętać, iż – zgodnie z przepisem art. 49 ust. 1 Prawa budowlanego – na postanowienie ustalające wysokość opłaty legalizacyjnej przysługuje zażalenie.

Jak wyliczyć opłatę legalizacyjną za instalację wodociągową?

Zgodnie z przepisem art. 49 ust. 2 Prawa budowlanego do opłaty legalizacyjnej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące kar, o których mowa z kolei w art. 59f Prawa budowlanego, z tym, że stawka opłaty legalizacyjnej podlega – w stosunku do stawki kary – pięćdziesięciokrotnemu podwyższeniu.

Punktem wyjścia do obliczenia opłaty legalizacyjnej dotyczącej instalacji wodociągowej są stawki kar okreś-

lone w przepisie art. 59f Prawa budowlanego.

Z przepisów art. 59f Prawa budowlanego wynika, że kara to iloczyn stawki opłaty (s), współczynnika kategorii obiektu budowlanego (k) i współczynnika wielkości obiektu budowlanego (w). Zgodnie z przepisem art. 59f ust. 2 Prawa budowlanego stawka opłaty (s) wynosi 500 zł. Stawka opłaty legalizacyjnej wynosi 25 000 zł, co wynika z pomnożenia 500 zł razy 50.

Opłata za instalację wodociągową na zewnątrz budynku

Zgodnie z przepisem art. 59f Prawa budowlanego kategorii obiektów, współczynnik kategorii obiektu (k) oraz współczynnik wielkości obiektu (w) określone są w załączniku do Prawa budowlanego, z którego z kolei wynika, że sieci wodociągowe oraz kanalizacyjne należą do kategorii XXVI. Współczynnik dla obiektu należącego do kategorii XXVI – a więc również dla sieci wodociągowej – zgodnie ze wspomnianym załącznikiem do Prawa budowlanego – wynosi 8,0.

✓ WAŻNE!

Współczynnik wielkości obiektu, w przypadku opłaty legalizacyjnej za instalację wodociągową, wykonaną bez właściwego pozwolenia na zewnątrz budynku wynosi 1,0 (gdyż się ma długość poniżej kilometra).

Z powyższego wynika, że w przypadku opłaty legalizacyjnej za instalację wodociągową, wykonaną bez pozwolenia właściwego organu na zewnątrz budynku, tzn. od przyłącza do budynku i wewnątrz obiektu ok. 100 mb wodociągu wyniesie ona 25 000 x 8,0 x 1,0, czyli 200 000 zł,

a na zewnątrz budynku, tzn. od przyłącza do budynku i wewnątrz obiektu, ok. 100 mb wodociągu.

Opłata za instalację wodociągową wewnątrz budynku

Dotkającej analizy wymaga natomiast kwestia opłaty legalizacyjnej za instalację wodociągową, wykonaną bez pozwolenia właściwego organu tylko wewnątrz obiektu, takiego jak budynek jednorodzinny. Wydaje się, że jeśli instalacja wodociągowa jest wykonana tylko wewnątrz budynku, nie jest ona odrębnym obiektem budowlanym.

✓ WAŻNE!

Zgodnie z przepisem art. 3 Prawa budowlanego przez obiekt budowlany należy rozumieć:

- budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi,
- budowlę stanowiącą całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami,
- obiekt małej architektury.

Biorąc pod uwagę definicję obiektu budowlanego, zgodnie z którą obiektem budowlanym jest między innymi budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, należy uznać, że instalacje wodociągowe wykonane wewnątrz budynku są częścią tego budynku.

W przypadku instalacji wodociągowej wykonanej tylko wewnątrz budynku, można stwierdzić wykonanie budynku – nie zaś wyłącznie sieci wodociągowej – niezgodnie z pozwoleniem budowlanym. Pozwolenie budowlane w takim przypadku istnieje, jednak wykonanie sieci wodociągowej wewnątrz budynku bez uwzględnienia tego, jest po prostu działaniem niezgodnym z po-

zwoleniem budowlanym dla danego budynku.

W takim przypadku prawidłowe byłoby nałożenie opłaty legalizacyjnej w wysokości właściwej dla budynków jednorodzinnych. Ponadto wydaje się, iż w przypadku obliczania opłaty legalizacyjnej za instalację wodociągową, wykonanej bez pozwolenia właściwego organu tylko wewnątrz budynku w ogóle, należy raczej mówić o karze, a nie o opłacie legalizacyjnej. Jak wspomniano powyżej, pozwolenie na budowę budynku zostaje wówczas wydane, nie uwzględnia ono natomiast instalacji wodociągowej.

Opłata legalizacyjna w orzecznictwie

Warto przytoczyć Czytelnikom Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2005 r. (sygn. akt: OSK 1602/2004). Zgodnie z tym wyrokiem legalizacja samowoli budowlanej nie jest obowiązkiem inwestora, ale uprawnieniem, a postępowanie legalizacyjne, którego przedmiotem jest nałożenie opłaty legalizacyjnej, jest jedynie postępowaniem wpadkowym, umożliwiającym legalizację samowoli budowlanej. Niejako z góry zakłada się zatem w tym postępowaniu, że w sprawie miała miejsce samowola budowlana. ■

dr Michał Kuliński
adwokat

§ Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zmianami).
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2005 r. (sygn. akt: OSK 1602/2004).

Masz pytanie do naszych ekspertów?
Chcesz uzyskać więcej informacji na wybrany temat?
Napisz do Redakcji! e-mail: podgorska@dashofer.pl

Porady prawne

Opłaty skarbowe w ochronie środowiska

Opłaty skarbowe w ochronie środowiska płacone są za wydanie każdej decyzji oraz za zmiany w decyzjach.

Opłacie skarbowej podlegają:

a) w sprawach indywidualnych z zakresu administracji publicznej:

- podania (żądania, wnioski, odwołania, zażalenia) i załączniki do podań,
- czynności urzędowe dokonywane na podstawie zgłoszenia lub na wniosek zainteresowanego,
- zaświadczenia wydawane na wniosek zainteresowanego,
- zezwolenia (pozwolenia, koncesje) wydawane na wniosek zainteresowanego;

b) następujące dokumenty:

- dokumenty stwierdzające ustanowienie pełnomocnika i ich odpisy (wypisy),
- weksle,
- dokumenty zawierające oświadczenie woli poręczyciela.

Zgodnie z art. 4 Ustawy o opłacie skarbowej, obowiązek zapłaty opłaty skarbowej ciąży na osobach fizycznych, osobach prawnych i jednostkach organizacyjnych, niemających osobowości prawnej, jeżeli wystawiają (sporządzają) dokumenty, składają podania i załączniki do podań albo jeżeli na ich wniosek dokonuje się czynności urzędowych lub wydaje zaświadczenia lub zezwolenia.

Obowiązek zapłaty opłaty skarbowej powstaje:

- od podań i załączników do podań – z chwilą wniesienia podania lub złożenia załącznika,
- od czynności urzędowych – z chwilą dokonania zgłoszenia lub wystąpienia z wnioskiem o dokonanie czynności urzędowej, a jeżeli w wyniku tej czynności ma być wydany dokument – z chwilą wydania tego dokumentu,
- od zaświadczeń lub zezwoleń – z chwilą wydania zaświadczenia lub zezwolenia,
- od dokumentów – z chwilą wystawienia (sporządzenia) dokumentu.

Niektóre stawki opłaty skarbowej podano w poniższej tabeli.

Tabela 1. Niektóre stawki opłaty skarbowej

	Dokonanie czynności urzędowej:
1023 zł	decyzja o przeniesieniu praw i obowiązków wynikających z wydawanych, na podstawie przepisów o ochronie środowiska i o odpadach, pozwoleń na wprowadzanie substancji i energii do środowiska
100 zł	decyzja o przeniesieniu praw i obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych
120 zł	przyjęcie wymaganego przepisami o ochronie środowiska zgłoszenia instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko
1 069 zł	wymagane przepisami o ochronie środowiska zatwierdzenie raportu o bezpieczeństwie
214 zł	wymagane przepisami o ochronie środowiska zatwierdzenie zmian w raporcie o bezpieczeństwie
505 zł	decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi
505 zł	decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji składowiska
259 zł	przeniesienie decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska
10 zł	decyzja inna, niż wymieniona w załączniku do ustawy, do której mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (są zwolnienia)
	Wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji):
217 zł	pozwolenie wodnoprawne
1411 zł	zezwoleń wydawane na podstawie przepisów ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów, obejmujący wielokrotne przemieszczanie odpadów/jednokrotne przemieszczanie odpadów
2000 zł	zezwoleń wstępne wydawane na podstawie przepisów ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów
2011 zł	pozwolenie na wprowadzanie substancji i energii do środowiska wydawane na podstawie przepisów o ochronie środowiska i przepisów o odpadach

Tabela 1. Niektóre stawki opłaty skarbowej (cd.)

150% stawki	pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wydane w wyniku przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego
107 zł	zezwolenie na wykonywanie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości
107 zł	zezwolenie na wykonywanie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych
616 zł	inne niż wymienione w załączniku do ustawy zezwolenie (pozwolenie, koncesja) na wykonywanie działalności gospodarczej (są zwolnienia)
82 zł	pozostałe, inne niż wymienione w załączniku do ustawy zezwolenie (pozwolenie, koncesja) (są zwolnienia)
100% stawki	za każdy rodzaj działalności – w przypadku wydania zezwolenia (pozwolenia, koncesji) na kilka rodzajów działalności w jednej decyzji
50% stawki	przedłużenie terminu ważności lub zmiana warunków wydanego zezwolenia (pozwolenia, koncesji), jeżeli dotyczy rozszerzenia zakresu działalności (z zastrzeżeniem)
100% stawki	zmiana warunków wydanego zezwolenia (pozwolenia, koncesji), jeżeli treścią zmiany jest kolejny rodzaj działalności
	Złożenie dokumentu:
17 zł	dokument stwierdzający udzielenie pełnomocnictwa lub prokury oraz jego odpis, wypis lub kopia

Zapłata opłaty skarbowej

Zapłaty opłaty skarbowej dokonuje się gotówką w kasie organu podatkowego lub bezgotówkowo, na rachunek tego organu, z chwilą dokonania zgłoszenia lub złożenia wniosku.

Organem podatkowym właściwym w sprawach opłaty skarbowej jest wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na siedzibę organu lub podmiotu, który dokona czynności urzędowej albo wyda zaświadczenie lub zezwolenie (pozwolenie, koncesję).

Wniosek o zwrot opłaty skarbowej

Do 5 lat można złożyć wniosek o zwrot dokonanej opłaty skarbowej w przypadku, gdy np. nie zostało wydane pozwolenie czy zezwolenie. Według Kodeksu cywilnego pełnomocnictwo może mieć charakter ogólny, rodzajowy lub szczególny. Jednak w związku z tym, że dokument pełnomocnictwa należy dołączyć do akt danej sprawy, oznacza to, że za każdym razem wymagana jest opłata skarbową w wysokości

17 zł przy złożeniu tego dokumentu.

W przypadku zgłaszania instalacji ze względu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza jedno wspólne zgłoszenie dla kilku instalacji ma sens, szczególnie w przypadku emitowania takich samych substancji.

Zgodnie z Ustawą o opłacie skarbowej opłata za przyjęcie zgłoszenia instalacji, w trybie art. 152 Ustawy – Prawo ochrony środowiska, wynosi 120 zł. Podmioty mogą obejmować jednym zgłoszeniem kilka prowadzonych przez siebie instalacji, co nie wpłynie na wysokość opłaty z tytułu przyjęcia zgłoszenia.

Opłatę skarbową, jej przedmiot, stawki i podmioty zobowiązane do jej ponoszenia, regulują przepisy Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 225, poz. 1635, z późn. zm.).

Szczegółowe zasady dokumentowania zapłaty opłaty skarbowej, sporządzania adnotacji potwierdzających jej uiszczenie bądź zwolnienie oraz zwrotu określone są w Rozporządzeniu Ministra Finansów

z dnia 28 września 2007 r. w sprawie zapłaty opłaty skarbowej (Dz.U. Nr 187, poz. 1330).

Zwolnienie z opłaty skarbowej

Opłacie skarbowej nie podlegają jednostki budżetowe, samorządu terytorialnego, organizacje pożytku publicznego oraz podania i załączniki do podań, czynności urzędowe, zaświadczenia oraz zezwolenia, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów podlegają innym opłatom o charakterze publicznoprawnym lub są od tych opłat zwolnione.

Opłacie nie podlegają również działania organu administracyjnego podejmowane z urzędu. ■

Anna Wojniak-Bieńko

§ Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 225, poz. 1635, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 września 2007 r. w sprawie zapłaty opłaty skarbowej (Dz.U. Nr 187, poz. 1330).

 Porady prawne**Przyznawanie bezpłatnych uprawnień od 2013 roku**

Projekt Decyzji Komisji Europejskiej w sprawie ustanowienia przejściowych zasad dotyczących zharmonizowanego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji w całej Unii Europejskiej na mocy art. 10a dyrektywy 2003/87/WE przeszedł całą procedurę zatwierdzania. Najbardziej istotne zapisy Decyzji dotyczą przyznawania bezpłatnych uprawnień dla poszczególnych instalacji od 2013 r.

Podstawą do wyliczenia liczby bezpłatnych uprawnień, które mają zostać przydzielone instalacjom dotychczas działającym, mają być dane historyczne. Aby zagwarantować, że okres odniesienia jest maksymalnie reprezentatywny dla cykli przemysłowych, obejmuje odpowiedni okres, w którym dostępne są dane dobrej jakości, oraz redukuje wpływ takich szczególnych okoliczności, jak czasowe zamknięcie instalacji, historyczne poziomy działalności oparto na medianie produkcji w okresie od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2008 r., lub na medianie produkcji w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r., jeśli ta ostatnia wartość jest wyższa.

Należy również uwzględnić wszelkie znaczące zmiany zdolności produkcyjnych, które miały miejsce w odpowiednim okresie.

Nowe instalacje

W przypadku nowych instalacji, poziom działalności należy określić w oparciu o standardowe wykorzystanie zdolności produkcyjnych oparte na informacjach dotyczących, danego sektora lub w oparciu o charakterystyczne dla danej instalacji wykorzystanie zdolności produkcyjnych.

Państwa członkowskie powinny dołożyć wszelkich starań, aby dane pozyskane od prowadzących instalacje i wykorzystywane na potrzeby przydziału emisji były pełne, spójne i prezentowały najwyższy możliwy do osiągnięcia poziom dokładności.

Dane te powinny zostać zweryfikowane przez niezależnego weryfikatora w celu zagwarantowania, że przydział bezpłatnych uprawnień do emisji jest oparty na solidnych i wiarygodnych danych.

Instalacje, które zaprzestały działalności

W celu zagwarantowania, że nie przydziela się bezpłatnych uprawnień do emisji instalacjom, które zaprzestały działalności, w niniejszej decyzji należy przewidzieć środki definiujące takie instalacje oraz zakazujące wydania uprawnień chyba, że można stwierdzić, że instalacja wznowi działalność w określonym i racjonalnym okresie.

WAŻNE!

Zasadą jest, że jeżeli instalacja zaprzestała działalności, zainteresowane państwo członkowskie nie wydaje uprawnień do emisji dla tej instalacji, począwszy od roku następującego po roku, w którym zaprzestano działalności.

Uznaje się, że instalacja zaprzestała działalności, jeżeli zostaje spełniony którykolwiek z poniższych warunków:

- wygasło zezwolenie na emisję gazów cieplarnianych, pozwolenie obowiązujące zgodnie z dyrektywą 2008/1/WE lub każda inna decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wycofano zezwolenia, o których mowa w punkcie 1.2.1,
- działalność instalacji jest niemożliwa z przyczyn technicznych,

- instalacja nie działa, ale działała wcześniej i nie może wznowić działalności z przyczyn technicznych,
- instalacja nie działa, ale działała wcześniej i prowadzący instalację nie może wykazać, że przedmiotowa instalacja wznowi działalność najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od momentu zaprzestania działalności.

Państwa członkowskie mogą wydłużyć ten okres do maksymalnie do 18 miesięcy, jeżeli prowadzący instalację może wykazać, że instalacja nie może wznowić działalności w terminie 6 miesięcy ze względu na wyjątkowe i nieprzewidywalne okoliczności, których nie można uniknąć nawet przy dochowaniu pełnej należytej staranności oraz które znajdują się poza kontrolą prowadzącego daną instalację, w szczególności takich okoliczności, jak klęski żywiołowe, wojna, zagrożenie wojną, akty terrorystyczne, rewolucja, zamieszki, sabotaż lub akty wandalizmu.

Instalacje, które częściowo zaprzestały działalności

W celu określenia liczby uprawnień do emisji przydzielanych instalacji, która częściowo zaprzestała działalności, zdefiniowano specjalne progi porównujące zredukowany poziom działalności z początkowym poziomem działalności. Liczba uprawnień do emisji, które mają zostać przydzielone, powinna zatem zostać odpowiednio dostosowana od roku przypadającego po roku, w którym instalacja częściowo zaprzestała działalności.

Jeśli instalacja taka ponownie osiągnie poziom działalności powyżej tych progów, pierwotna liczba przyznanych uprawnień do emisji powinna zostać częściowo lub całkowicie

przywrócona, w zależności od poziomu działalności instalacji.

Podinstalacje

Decyzja wprowadza podział na podinstalacje, który wcześniej nie obowiązywał. Do celów decyzji państwa członkowskie dokonają podziału każdej instalacji kwalifikującej się do bezpłatnych przydziałów uprawnień do emisji na co najmniej jedną z następujących podinstalacji zgodnie z wymogami:

- podinstalacja objęta wskaźnikiem emisyjności dla produktów,
- podinstalacja objęta wskaźnikiem emisyjności opartym na ciepłe,
- podinstalacja objęta wskaźnikiem emisyjności opartym na paliwie,
- podinstalacja wytwarzająca emisje procesowe.

Podinstalacje odpowiadają w możliwym zakresie fizycznym częściom instalacji. W odniesieniu do podinstalacji objętych wskaźnikiem emisyjności, opartym na ciepłe, podinstalacji objętych wskaźnikiem emisyjności opartym na paliwie oraz podinstalacji wytwarzających emisje

procesowe państwa członkowskie na podstawie kodów NACE i Prodcom stosują wyraźne rozróżnienie między przypadkami, w których dany proces wykorzystuje się w sektorze lub podsektorze narażonym na znaczące ryzyko ucieczki emisji, a takimi, w których danego procesu nie wykorzystuje się w powyższym sektorze lub podsektorze, jak ustalono w decyzji Komisji 2010/2/UE.

Jeżeli instalacja objęta systemem unijnym wyprodukowała mierzalne ciepło i wyeksportowała je do instalacji lub innego odbiorcy nieobjętego systemem unijnym, państwa członkowskie uznają, że danego procesu podinstalacji objętej wskaźnikiem emisyjności, opartym na ciepłe w odniesieniu do tego ciepła, nie wykorzystuje się w sektorze lub podsektorze narażonym na znaczące ryzyko ucieczki emisji, jak ustalono w decyzji Komisji 2010/2/UE, chyba że właściwy organ jest przekonany, że konsument mierzalnego ciepła należy do sektora lub podsektora narażonego na znaczące ryzyko ucieczki emisji, jak ustalono w decyzji Komisji 2010/2/UE.

W odniesieniu do każdej instalacji dotychczas działającej, kwalifikującej się do bezpłatnego przydziału uprawnień do emisji, w tym w odniesieniu do instalacji działających sporadycznie, a w szczególności do instalacji trzymanyh w rezerwie lub w gotowości i instalacji działających sezonowo, państwa członkowskie powinny gromadzić od prowadzącego instalację wszystkie stosowne informacje i dane dotyczące każdego parametru dla wszystkich lat w okresie od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. lub w stosownych przypadkach od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r., w trakcie których działała instalacja.

Na wniosek nowej instalacji państwa członkowskie określają liczbę uprawnień, które zostaną przydzielone bezpłatnie, gdy zainteresowana instalacja rozpocznie normalną działalność i określona zostanie jej początkowa zainstalowana zdolność produkcyjna. ■

Anna Wojniak-Bieńko

Porady prawne

Zmiany w rozliczaniu podatku VAT w handlu złomem

1 kwietnia br. weszła w życie większość regulacji Ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Prawo o miarach, która wprowadziła m.in. zmiany w rozliczaniu podatku VAT w handlu złomem.

Podmiot, który zamierza rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie handlu złomem, w trakcie roku podatkowego może dobrowolnie zarejestrować się jako podatnik podatku VAT lub skorzystać na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535

z późn. zm.) z tzw. zwolnienia podmiotowego.

Podatnicy, którzy zarejestrowali się jako płatnicy podatku VAT

Podatnicy, którzy zarejestrowali się jako płatnicy podatku VAT, zobligowani są do prowadzenia ewidencji sprzedaży i zakupów, składania deklaracji podatkowych dla podatku VAT, terminowego wpłacania podatku do urzędu skarbowego.

Deklaracje dla podatku od towarów i usług (formularze VAT-7, VAT-7K) składa się we właściwym urzędzie skarbowym za okresy miesięczne

(kwartalne) w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu (kwartale), za który składana jest deklaracja. W tym terminie należy również dokonać wpłaty podatku na rachunek urzędu skarbowego.

Zwolnienie podmiotowe

Zwolnienie podmiotowe dotyczy tych podatników, u których przewidywana wartość sprzedaży nie przekroczy, w proporcji do okresu sprzedaży prowadzonej w danym roku, kwoty odpowiadającej równowartości w złotych 10 000 €.

Oznacza to, że wskazany powyżej limit obejmuje cały rok.

✓ WAŻNE!

Wartość kwoty, która powoduje utratę prawa do zwolnienia, można wyliczyć, stosując następujący wzór:

$$\text{Kuz} = \text{Kgr} \cdot \text{D}/365$$

gdzie:

Kuz – kwota, której przekroczenie spowoduje utratę zwolnienia,
Kgr – kwota graniczna limitu, wyznaczona na dany rok,
D – liczba dni pozostałych do końca roku.

Podatnik korzystający ze zwolnienia podmiotowego nie jest zobowiązany do zgłoszenia rejestracyjnego, ale może go dokonać i wówczas zostaje zarejestrowany jako tzw. „podatnik VAT zwolniony”.

Podatnicy, którzy korzystają ze zwolnienia w podatku od towarów i usług i przekroczyli limit obrotu 10 000 €, automatycznie tracą zwolnienie podmiotowe w momencie przekroczenia tej kwoty. Jednocześnie wraz z przekroczeniem limitu powstaje u nich obowiązek podatkowy.

Opodatkowaniu podlega wówczas nadwyżka faktycznej sprzedaży ponad wartość wskazaną powyżej. Należy wówczas dokonać rejestracji w właściwym urzędzie skarbowym przed dniem, w którym utracili prawo do zwolnienia.

✓ PAMIĘTAJ!

Podatnik, który utracił prawo do zwolnienia podmiotowego z podatku VAT lub zrezygnował z tego zwolnienia, może dopiero po upływie trzech lat, licząc od końca miesiąca, w którym utracił prawo do zwolnienia lub zrezygnował z tego zwolnienia, ponownie skorzystać z omawianego zwolnienia.

1 kwietnia br. weszła w życie większość regulacji Ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz

ustawy – Prawo o miarach (Dz.U. z 2011 r. Nr 64, poz. 332), która wprowadziła m.in. zmiany w rozliczaniu tego podatku w handlu złomem.

Złom

Przez złom dla potrzeb stosowania ustawy należy rozumieć złom metali, w tym złom stalowy (wsadowy i niewsadowy), żeliwny i metali nieżelaznych, jak również złom metali szlachetnych. Podkreślenia wymaga, że w cel przyjętej regulacji wpisuje się również obrót zużyтыми akumulatorami ołowiovymi lub ich częściami, zaliczanymi, zgodnie z normą europejską PN-EN 14057:2003, mającą status Polskiej Normy, do złomu.

Wprowadzony został tzw. *reverse charge mechanism*, stosowany np. przy imporcie usług i wewnątrz-wspólnotowym nabyciu towarów. Oznacza to, że obowiązek rozliczenia transakcji obciąża kupującego, a nie sprzedawcę, jak było dotychczas. Nabywca wykaże podatek w deklaracji, ale podatek należny będzie jednocześnie podatkiem naliczonym, który może odliczyć.

Obowiązek rozliczenia podatku VAT

Po zmianie przepisów obowiązek rozliczenia podatku VAT został przerzucony ze sprzedawcy złomu na nabywcę. Jednak kupujący będzie rozliczał VAT tylko za sprzedawcę, który jest podatnikiem VAT, niekorzystającym ze zwolnienia podmiotowego (ze względu na wysokość obrotów).

Aby transakcja była rozliczana przez kupującego, sprzedawca musi być czynnym podatnikiem. Również dostawa tych towarów nie może być objęta zwolnieniem, przewidzianym dla towarów używanych. W takim przypadku dokonujący dostawy towarów nie rozlicza podatku należnego. Kupujący będzie rozliczał VAT tylko od takiej dostawy, która powinna

być opodatkowana, czyli nie korzysta ze zwolnienia ze względu na rodzaj towarów lub osobę dostawcy.

✓ PAMIĘTAJ!

Gdy powyższe warunki są spełnione, kupujący będzie zobowiązany rozliczyć VAT również wówczas, gdy korzysta ze zwolnienia podmiotowego ze względu na wysokość obrotów.

Jak wynika z art. 113 ust. 13 ustawy, zwolnienia podmiotowego nie stosuje się m.in. do dostawy towarów, dla której podatnikiem jest ich nabywca. Nie oznacza to, że utraci prawo do korzystania ze zwolnienia. Będzie tylko zobowiązany rozliczyć VAT od tego nabycia.

Nabywcy złomu od 1 kwietnia muszą weryfikować status sprzedawcy, to znaczy ustalić, czy jest czynnym podatnikiem VAT. Jeśli sprzedawca jest czynnym podatnikiem, będzie zobowiązany wystawić kupującemu fakturę uproszczoną, na której nie będzie wykazywana stawka ani kwota podatku. Podstawą opodatkowania zakupu złomu będzie kwota, którą nabywca jest obowiązany zapłacić. Od tej kwoty będzie naliczał 23% VAT.

Obowiązek podatkowy będzie powstawał na zasadach ogólnych, gdyż zmienione przepisy uchylają przepis określający specjalne zasady ustalania obowiązku podatkowego. Będzie to data wystawienia faktury, nie później niż siódmy dzień od dnia wydania złomu. Gdy przed wydaniem złomu nastąpi zapłata całości lub części, obowiązek podatkowy powstanie z chwilą jej zapłaty w stosunku do tej części.

Powstaje problem, czy o momencie powstania obowiązku podatkowego powinna decydować data wystawienia faktury przez dostawcę czy data wystawienia faktury wewnętrznej. W tym przypadku należy przyjąć, że jest to data wystawienia faktury przez sprzedawcę.

Dokumentowanie przeprowadzonych transakcji

W celu udokumentowania przeprowadzonych transakcji firma powinna przechowywać co najmniej:

➤ faktury otrzymane od kontrahen-

tów, będących czynnymi podatnikami VAT (bez wykazanej kwoty należnego podatku),

➤ fakturę (faktury) wewnętrzną z wykazaniem podatkiem z tytułu opodatkowanego nabycia złomu od czynnych podatników VAT,

➤ fakturę wystawioną na rzecz

huty, dokumentującą sprzedaż 300 kg złomu, bez wykazanego podatku należnego, ale z nanie-sioną adnotacją, że VAT rozliczy nabywca. ■

Anna Wojniak-Bieńko

Temat numeru

Inwestycje i zmiany w gospodarce, związane z planem działania KE, dotyczącym przejścia na gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.

8 marca br. Komisja Europejska przyjęła plan działania, który ma przekształcić do 2050 r. Unię Europejską w gospodarkę niskoemisyjną. Plan uwzględni racjonalne, pod względem kosztów, stopniowe obniżenie emisji gazów cieplarnianych o 80-95% do roku 2050 r. w porównaniu z rokiem 1990.

Realizacja planu wpłynie na politykę sektorową krajowych strategii niskoemisyjnych i długoterminowych inwestycji. Rada Europejska, zatwierdzając ten cel, chce, aby był on wkładem europejskim na rzecz zapobiegania zmianie klimatu.

Jeżeli na świecie nie zostaną podjęte zdecydowane działania, temperatury mogą podnieść się o co najmniej 2°C do 2050 r. a do 2100 nawet o 4°C lub więcej. Aby wyższa temperatura była minimalna, czyli poniżej 2°C, każde z państw musi ograniczyć emisję gazów cieplarnianych. Jeśli to się uda, będzie realna szansa na zapobieżenie poważnej zmianie klimatu.

Gospodarka niskoemisyjna

Wprowadzenie gospodarki niskoemisyjnej da Europie większe bezpieczeństwo w obliczu kryzysów naftowych, obniży wydatki na import energii, zanieczyszczenie powietrza i związane z tym problemy zdrowotne. Obecnie UE zasila konta krajów, od których kupuje paliwo.

Import energii pierwotnej wynosi ok. 55%.

Paliwo dla transportu to w 90% ropa. Po wdrożeniu planu działania w UE całkowite zużycie energii pierwotnej zmniejszyłoby się do 1650 mln ton ekwiwalentu ropy naftowej (Mtoe) w 2030 r. i do około 1300-1350 Mtoe w 2050 r.

Wykorzystanie unijnych zasobów energetycznych i energii odnawialnej pozwoli na spadek importu ropy naftowej i gazu o połowę w stosunku do poziomu z roku 2005. Gdyby przeliczyć to na oszczędności, w 2050 r. wydatki na ropę i gaz byłyby o ok. 80% niższe niż gdyby nie podejmować żadnych działań.

Jeśli zaś na świecie nic nie zostanie zrobione, ceny ropy naftowej wzrosną prawie dwukrotnie w ciągu najbliższych 40 lat, na skutek ograniczenia jej wydobycia i zwiększającego się zapotrzebowania.

 WAŻNE!
Unijny plan działania przewiduje stopniową redukcję emisji w odniesieniu do 1990 r.: o 25 % do 2020 r., 40% do 2030 r., 60% do 2040 r. i 80 – 95% do 2050 r.

Przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną będzie wymagało w ciągu najbliższych 40 lat dodatkowych inwestycji, sięgających rocznie 1,5% PKB Unii Europejskiej, tj. 270 mld

euro. Wydatki będą po części rekompensowane malejącymi kwotami za import ropy i gazu. UE stawia głównie na środki wewnętrzne, gdyż stosowanie na szeroką skalę kredytów międzynarodowych będzie ograniczone ze względu na ich rosnące koszty.

Finansowanie

Część państw UE już używa kredytów preferencyjnych, systemów gwarancyjnych, finansowania, które zwraca część kosztów czy zwolnienia z podatku, w przypadku inwestycji w rozwiązania energooszczędne. KE sugeruje połączenie inteligentnej polityki cenowej z instrumentami, które mogą zmobilizować prywatnych inwestorów.

Przy przechodzeniu na gospodarkę niskoemisyjną dużą rolę odegra system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, szczególnie w energetyce, energochłonnych gałęziach przemysłu, lotnictwie. Podwyższenie opłat za ETS będzie zachętą do rozwoju technologii niskoemisyjnych. Ceny emisji CO₂, aby mogły być dostatecznym bodźcem, będą wzrastać stopniowo do 100 – 370 euro za tonę CO₂ do 2050 r.

W transporcie czy budownictwie konieczne będzie zastosowanie odpowiedniej polityki społecznej, która wpłynie na wybory konsumentów. Znajdą tu zastosowanie

normy efektywności energetycznej, ograniczenie emisji CO₂ z pojazdów, normy budowlane, krajowe podatki od emisji CO₂.

Przewiduje się, że najwięcej zainwestuje się w energooszczędne pojazdy, efektywne energetycznie materiały budowlane, pompy ciepła itp. Dużą część finansowania pochłona również inteligentne systemy elektroenergetyczne czy surowce odnawialne.

Technologie

Nastąpi szybkie doskonalenie istniejących już technologii i rozwój nowych, niskoemisyjnych. Energia słoneczna, wiatrowa, biomasa, inteligentne sieci i miasta, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla, budynki pasywne będą szeroko wykorzystywane w 2050 r.

Technologie te z upływem czasu, ze względu na rosnącą konkurencję, będą stawały się coraz tańsze i coraz bardziej wydajne.

W transporcie pojawią się nowe rodzaje silników, zarówno hybrydowych, jak i elektrycznych oraz materiałów i wzorów pojazdów. Nastąpi rozwój biopaliw drugiej i trzeciej generacji, którymi zainteresują się szczególnie: lotnictwo i transport drogowy.

Szacuje się, że jeśli UE przeszłaby na gospodarkę niskoemisyjną, produkcja biomasy w latach 2010-2050 wzrosłaby ponad trzykrotnie.

WAŻNE!

Zmiany związane z wprowadzaniem gospodarki niskoemisyjnej wpłyną nie tylko na nasze życie – zamieszkamy w energooszczędnych, inteligentnych budynkach, z automatycznym chłodzeniem i ogrzewaniem, będziemy poruszać się samochodami z napędem elektrycznym – ale też poszczególne sektory gospodarki będą wyglądać i inwestować inaczej niż dziś.

Efektywne wykorzystywanie surowców doprowadzi do wzrostu znaczenia biomasy, zwiększenia produkcji biopaliw z upraw rolnych, większego wykorzystania odpadów roślinnych i innych materiałów odpadowych.

Sektor budownictwa

Ograniczenie emisji CO₂ w tym sektorze szacowane jest na 37-53% do 2030 r. oraz o 88-91% do 2050 r. Najbardziej energochłonne i zarazem kosztochłonne jest ogrzewanie i chłodzenie oraz ogrzewanie wody. Dużo energii zużywa się na oświetlenie i urządzenia elektryczne.

Wprowadzenie certyfikatów energetycznych budynków i nastawienie na technologię charakteryzującą się bliską zera emisją CO₂ i brakiem strat energetycznych, pochłonie część inwestycji w energooszczędne materiały budowlane, ale poniesione koszty zwrócą się w czasie w postaci obniżonych rachunków za zużycie energii. Przeprowadzone analizy sugerują koszty inwestycji w energooszczędne elementy budowlane i wyposażenie do 200 mln euro.

Sektor transportu

Emisje z transportu mogą być obniżone do 2050 r. o 60% emisji z poziomu 1990 r.

Szereg inwestycji do 2025 r. pochłonie poprawa efektywności paliwowej benzyny i obecnych silników Diesla. Nastąpi wzrost produkcji samochodów hybrydowych. Po 2025 r. planowane jest przejście na elektromobilność oraz stosowanie pojazdów hybrydowych, podłączanych do sieci. W lotnictwie i transporcie ciężkim wzrośnie udział biopaliw, szczególnie po 2030 r.

Sektor energii

Największy potencjał na ograniczenie emisji CO₂ ma sektor wytwa-

rzania energii. Do 2030 r. można ograniczyć emisje o 54-68%, a do 2050 r. miałyby szansę całkowicie wyeliminować emisje dwutlenku węgla i przestawić się na źródła odnawialne, takie jak wiatr, słońce, woda, biomasa czy elektrownie korzystające z paliw kopalnych, ale zaopatrzone w technologie wychwytywania i składowania CO₂. Z kolei wydajność zużycia energii przez końcowych użytkowników ma szansę wzrosnąć znacząco.

Sektor przemysłu

Analiza KE przewiduje spadek emisji w tym sektorze o 34-40% w 2030 r. i 83-87% w roku 2050. Tak znaczące zmiany mają zapewnić bardziej zaawansowane surowce, wydajne energetycznie procesy produkcyjne, zwiększenie recyklingu i technologie nieemitujące CO₂. Po 2035 r. na szeroką skalę mają rozwijać się technologie wychwytywania i składowania CO₂, szczególnie z procesów przemysłowych, co może wymagać rocznych inwestycji ponad 10 mln euro.

Rolnictwo

Do 2050 r. rolnictwo ma zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych, innych niż CO₂ o 42-49% w porównaniu z rokiem 1990. Przemysł rolniczy skupi się na bardziej wydajnych zysków, efektywnym użyciu nawozów, biogazyfikacji organicznych nawozów, lepszej paszy, lokalnej dywersyfikacji, poprawieniu produktywności hodowli. Więcej uwagi będzie się przywiązywać do gromadzenia CO₂ w glebie i lasach.

Zmiana diety na bardziej bogatą w warzywa i ograniczenie spożycia mięsa również będą mogły przyczynić się do zmniejszenia emisji.

Przejście na gospodarkę niskoemisyjną ma szansę spowodować powstanie 1,5 mln dodatkowych miejsc pracy, a do 2050 r. oszczędności

wynikające z lepszej jakości powietrza mogłyby sięgnąć rocznie 88 mld euro.

Plan działania prowadzący do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną

do 2050 r. ma postać komunikatu, który został przesłany do Parlamentu Europejskiego, Rady Europy, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, jak również do parlamentów krajo-

wych. KE wzywa jego adresatów do uwzględnienia planu działania w rozwoju polityki krajowej i unijnej. ■

Małgorzata Nowak

Finanse

Efektywne wykorzystanie energii – nabór wniosków

Ogłoszono nabór wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach programu priorytetowego „Efektywne wykorzystanie energii” Część 1) Dofinansowanie auditów energetycznych i elektroenergetycznych w przedsiębiorstwach.

Program ma na celu przeprowadzenie auditów energetycznych oraz elektroenergetycznych w przedsiębiorstwach dla określenia możliwości oszczędności energii, przeliczalnej na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz przeprowadzenie działań inwestycyjnych służących poprawie efektywności energetycznej.

Nabór wniosków odbywa się w trybie konkursowym. Dofinansowanie można uzyskać w formie dotacji. Na realizację Programu zaplanowano alokację w wysokości 40 mln zł.

Rodzaj przedsięwzięć

Audyty energetyczne i elektroenergetyczne w podmiotach, w których

minimalna wielkość przeciętnego zużycia energii końcowej (suma energii elektrycznej i ciepłej), w roku poprzedzającym złożenie wniosku o dofinansowanie auditu, wynosiła 50 000 MWh/rok:

- 1) audyty energetyczne procesów technologicznych,
- 2) audyty elektroenergetyczne budynków i wewnętrznych sieci przemysłowych,
- 3) audyty energetyczne źródeł energii ciepła, energii elektrycznej i chłodu,
- 4) audyty energetyczne wewnętrznych sieci ciepłowniczych i budynków.

Termin składania wniosków

Wnioski będzie można składać w terminie: 02.05.2011-30.09.2011 r. Nabory w ramach konkursów będą ogłaszane w systemie miesięcznym:

- 1) od 02.05. 2011 r. do 31.05.2011 r. – I konkurs,
- 2) od 01.06.2011 r. do 30.06.2011 r. – II konkurs,

- 3) od 01.07.2011 r. do 31.07.2011 r. – III konkurs,
- 4) od 01.08.2011 r. do 31.08.2011 r. – IV konkurs,
- 5) od 01.09.2011 r. do 30.09.2011 r. – V konkurs.

O przynależności do danego konkursu zdecyduje data wpływu wniosku o dofinansowanie do NFOŚiGW.

Koszty kwalifikowane

Kosztami kwalifikowanymi będą koszty auditu energetycznego i elektroenergetycznego. Środki NFOŚiGW mogą być przeznaczone na koszty kwalifikowane poniesione od dnia 1 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2014 roku, z zastrzeżeniem zgodności z zasadami udzielania pomocy publicznej.

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl. ■

Redakcja

Finanse

Częściowe spłaty kapitału kredytów na kolektory słoneczne

Dopłaty NFOŚiGW na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych to część 3. programu dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji.

Budżet na lata 2010-2014 wynosi 300 000 tys. zł, gdzie 200 000 tys. zł zaplanowano na lata 2010-2012, a 100 000 tys. zł na lata 2013-2014.

Od 17 stycznia 2011 r. obowiązuje znowelizowany Program Priorytetowy, opisujący zasady udzielania dotacji.

W nowym programie umożliwiono zakup i montaż kolektorów słonecznych dla domów w budowie, odbiorcom ciepła z miejskiej sieci ciepłej, służącego jedynie dla potrzeb centralnego ogrzewania, do wspomaganie w energię innych odbiorników ciepła w budynkach. Zdefiniowano budynek mieszkalny, doprecyzowano koszty kwalifiko-

wane i wymagania uprawnień do montażu instalacji kolektorów.

Kredytowaniem objęty jest zakup i montaż kolektorów słonecznych do ogrzewania wody użytkowej albo do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania zasilania w energię innych odbiorników ciepła w budynkach, przeznaczonych lub wykorzystywanych na cele mieszkaniowe.

O przyznanie dotacji można się starać w bankach, które podpisały umowy o współpracy z NFOŚiGW.

Beneficjenci

O dopłaty mogą się starać:

- osoby fizyczne posiadające prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym albo prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym w budowie,
- wspólnoty mieszkaniowe instalujące kolektory słoneczne na własnych budynkach wielokomunalnych (wielorodzinnych), z wyłączeniem odbiorców ciepła z miejskiej sieci ciepłej do podgrzewania ciepłej wody użytkowej.

WAŻNE!

„Dysponowanie” oznacza prawo własności, użytkowanie wieczyste, użytkowanie, a także najem i dzierżawę, jednak umowa najmu czy dzierżawy musi obowiązywać w okresie kredytowania, co najmniej do końca planowanego okresu trwałości.

„Budynek mieszkalny” to budynek przeznaczony na cele mieszkalne w całości lub zajęty przez lokale mieszkalne, co najmniej w połowie.

Kredyt i dotacja

Kredyt udzielany jest ze środków własnych banku, w ramach limitu przyznanego przez NFOŚiGW. Kwota kredytu na zakup i montaż kolektorów słonecznych może być wyższa niż koszty kwalifikowane.

Dotacją NFOŚiGW objęto 45% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

Dotacja jest wypłacana dopiero wtedy, gdy bank potwierdzi zrealizowanie przedsięwzięcia i osiągnięcie celu ekologicznego ograniczenia lub uniknięcia emisji CO₂ przez zwiększenie produkcji ciepłej ze źródeł odnawialnych. Bank przeprowadza kontrolę przedsięwzięcia pod kontem prawidłowości jego realizacji i wykorzystania środków.

Wnioski o przydzielenie kredytu i dotacji

Do wniosków o przydzielenie kredytu i dotacji należy dołączyć:

- ofertę zawierającą elementy wymagane w projekcie instalacji kolektorów słonecznych lub
- projekt instalacji kolektorów słonecznych do przygotowania ciepłej wody użytkowej albo do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania zasilania w energię innych odbiorników ciepła oraz kosztorys przedsięwzięcia, lub
- projekt budowlano-wykonawczy rozwiązania technologicznego, dotyczący montażu instalacji kolektorów słonecznych do przygotowania ciepłej wody użytkowej albo do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania zasilania w energię innych odbiorników ciepła oraz kosztorys przedsięwzięcia, zgodny z wymogami/zaleceniami producenta lub dostawcy kolektorów słonecznych, sporządzony lub zatwierdzony przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania.

WAŻNE!

Oferta musi być sporządzona przez przedstawiciela producenta kolektorów słonecznych albo przez podmiot posiadający certyfikat/świadczenie autoryzacji w zakresie doboru i montażu instalacji kolektorów słonecznych, wydany przez producenta montowanych kolektorów słonecznych lub jego autoryzowanego przedstawiciela,

wanych kolektorów słonecznych lub jego autoryzowanego przedstawiciela.

Projekt instalacji musi zawierać schemat instalacji z opisem technicznym, parametry techniczne (m.in. dane dotyczące sprawności i skuteczności (uzysku) tej instalacji).

Kosztorys przedsięwzięcia ma być sporządzony przez uprawnionego wykonawcę (zgodnie z pkt 1 Załącznika nr 2 programu priorytetowego) i zgodny z wymogami/zaleceniami stawianymi przez producenta lub dostawcę kolektorów słonecznych.

Koszty kwalifikowane

Do kosztów kwalifikowanych zalicza się:

- koszt projektu budowlano-wykonawczego rozwiązania technologicznego dotyczącego montażu instalacji kolektorów słonecznych do przygotowania ciepłej wody użytkowej albo do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania zasilania w energię innych odbiorników ciepła,
- koszt projektu instalacji kolektorów słonecznych do przygotowania ciepłej wody użytkowej albo do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania zasilania w energię innych odbiorników ciepła, z wyjątkiem kosztu projektu/oferty, sporządzonego przez przedstawiciela producenta kolektorów słonecznych lub podmiot posiadający certyfikat/świadczenie autoryzacji w zakresie doboru i montażu instalacji kolektorów słonecznych, wydany przez producenta montowanych kolektorów słonecznych lub jego autoryzowanego przedstawiciela,
- koszt nabycia nowych instalacji kolektorów słonecznych (w szczególności kolektora słonecznego, zasobnika, przewodów instalacyjnych, aparatury kontrolno-pomiarowej i automatyki),
- koszt zakupu ciepłomierza spełniającego normy PN EN 1434

(wymagany dla wspólnot mieszkaniowych),

- koszt montażu instalacji kolektorów słonecznych,
- zapłacony podatek od towarów i usług (VAT), z zastrzeżeniem, że jeżeli Beneficjentowi przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot podatku VAT, podatek ten nie jest kosztem kwalifikowanym,
- koszt innych materiałów i urządzeń, o ile projektant sporządzający projekt instalacji kolektorów słonecznych uzna je za wskazane do prawidłowej pracy całej instalacji.

Koszt kolektora słonecznego jest kosztem kwalifikowanym, jeśli

dostawca legitymuje się jednym z dokumentów:

- wydanym przez akredytowaną jednostkę certyfikującą, certyfikatem zgodności z normą PN-EN 12975-1: Słoneczne systemy grzewcze i ich elementy – kolektory słoneczne – Część 1: Wymagania ogólne, którego integralną częścią powinno być sprawozdanie z badań kolektorów, przeprowadzonych zgodnie z normą PN EN 12975-2 wykonane przez akredytowane laboratorium badawcze,
- europejskim certyfikatem na znak „SOLAR KEYMARK”, nadanym przez jednostkę certyfikującą.

Data potwierdzenia zgodności z wymaganą normą nie może być wcześniejsza niż 5 lat, licząc od daty

złożenia wniosku o kredyt.

✓ WAŻNE!
Jeśli kolektor słoneczny nie zostanie uznany za koszt kwalifikowany, pozostałe koszty będą traktowane jako niekwalifikowane.

Koszty kwalifikowane, z wyjątkiem kosztu projektu budowlano-wykonawczego i kosztu projektu oraz instalacji kolektorów słonecznych, będą dofinansowane, jeśli zostały poniesione od daty złożenia wniosku o kredyt wraz z wnioskiem o dotację.

Przedsięwzięcie nie może być zakończone przed zawarciem umowy kredytu. ■

Małgorzata Nowak

Finanse

Ochrona przyrody i krajobrazu

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłosił nabór wniosków w trybie konkursowym w 2011 roku w ramach Programu priorytetowego „Ochrona przyrody i krajobrazu”.

Celem programu jest zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody.

Nabór wniosków w trybie konkursowym w 2011 r.

- 1) Konkurs dla podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych, innych niż państwowe jednostki budżetowe:
 - nabór wniosków zostanie przeprowadzony w terminie od 1 czerwca 2011 r. do 15 czerwca 2011 r.,
 - alokacja środków w ramach konkursu wynosi do 12 500 tys. zł.

- 2) Konkurs dla podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych:
 - nabór wniosków zostanie przeprowadzony w terminie od 16 czerwca 2011 r. do 30 czerwca 2011 r.,
 - alokacja środków w ramach konkursu wynosi do 7 500 tys. zł.

Nabór wniosków w trybie ciągłym

W przypadku wniosków o udzielenie dofinansowania w formie dotacji, dotyczących:

- odtworzenia zasobów przyrodniczych i krajobrazowych,
 - urządzeń i obiektów służących ochronie tych zasobów, zniszczonych w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof naturalnych,
- nabór wniosków prowadzony będzie w trybie ciągłym, przy czym wnioski te powinny zostać złożone w siedzibie NFOŚiGW nie później niż 12 miesięcy od daty wystąpienia zniszczeń.

Dla wniosków o udzielenie dofinansowania w formie dotacji, dotyczących przedsięwzięć wskazanych przez Ministra Środowiska jako priorytetowe, nabór wniosków prowadzony będzie w trybie ciągłym.

Warunki dofinansowania

- 1) w ciągu ostatnich trzech lat NFOŚiGW nie wypowiedział wnioskodawcy umowy o dofinansowanie,
- 2) w przypadku, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, musi ono być udzielane zgodnie z regulacjami dotyczącymi pomocy publicznej,
- 3) minimalna wartość projektu wynosi 300 tys. zł – z wyłączeniem przedsięwzięć wskazanych przez Ministra Środowiska jako priorytetowe, oraz przedsięwzięć dotyczących wykupu gruntów na rzecz parków narodowych,
- 4) maksymalna wartość projektu wynosi 2 000 tys. zł, z wyjątkiem przedsięwzięć dotyczących

- ochrony przyrody i ograniczenia zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach parków narodowych przez ograniczenie niskiej emisji gazów i pyłów, bezpośrednio oddziałującej na ekosystemy parków narodowych, przez termomodernizację z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- 5) dofinansowanie może zostać udzielone na pokrycie kosztów poniesionych po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie w Biurze NFOŚiGW.

Rodzaje przedsięwzięć

- 1) ochrona przyrody i ograniczenie zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach parków narodowych przez:
 - a) opracowanie planów ochrony oraz opracowań niezbędnych do ich powstania i funkcjonowania,
 - b) prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów oraz występujących w nich siedlisk i gatunków (działania o charakterze powtarzalnym),
 - c) renaturyzację siedlisk przyrodniczych zdegradowanych i zniekształconych przez człowieka,
 - d) ochronę, restytucję i reintrodukcję gatunków podlegających ochronie,
 - e) ochronę ex situ zagrożonych gatunków,
 - f) wykup gruntów,
 - g) wyposażenie w podstawowy sprzęt informatyczny i oprogramowanie pod kątem wdrażania planów ochrony oraz zarządzania obszarami chronionymi,
 - h) monitoring w zakresie stanu zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań,
 - i) prowadzenie hodowli zachowawczej zanikających pierwotnych ras zwierząt,
- 2) ochrona przyrody i ograniczenie zagrożeń w celu zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach międzynarodowych rezerwatów biosfery MAB i obszarach chronionych na podstawie Konwencji Ramsarskiej przez:
 - a) prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów oraz występujących w nich siedlisk i gatunków (działania o charakterze powtarzalnym),
 - b) monitoring w zakresie stanu zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań,
 - c) ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej;
- 3) ochrona siedlisk i gatunków wymienionych w załącznikach I i II Dyrektywy Siedliskowej, oraz gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, w ramach sieci obszarów Natura 2000 przez:
 - a) opracowanie planów zadań ochronnych i planów ochrony oraz opracowań niezbędnych do ich powstania i funkcjonowania,
 - b) realizację wskazań zawartych w planach zadań ochronnych i planach ochrony w zakresie prowadzenia czynnej ochrony siedlisk i gatunków (działania o charakterze powtarzalnym),
 - c) wyposażenie w podstawowy sprzęt informatyczny i oprogramowanie pod kątem wdrażania planów zadań ochronnych i planów ochrony oraz zarządzania obszarami chronionymi,
 - d) monitoring w zakresie stanu zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań;
- 4) powstrzymanie spadku liczebności i odbudowa populacji zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów przez:
 - a) opracowanie krajowych programów ochrony gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
 - b) restytucje i reintrodukcje gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
 - c) ochronę ex situ gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
 - d) monitoring w zakresie stanu populacji, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań,
 - e) odbudowę populacji zanikających rodzimych gatunków zwierzyny drobnej – zająca i kuropatwy;
- 5) ochrona i rewaloryzacja zabytkowych parków i ogrodów;
- 6) ochrona konserwatorska szczególnie cennych pomników przyrody, wskazanych przez Ministra Środowiska;

- 7) odtworzenie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz urządzeń i obiektów służących ochronie tych zasobów, zniszczonych w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof naturalnych. znaleźć na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl. ■
- Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl. ■

Redakcja

Finanse

Zarządzanie energią w budynkach – trwa nabór wniosków

Ruszył nabór wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach I konkursu programu priorytetowego: System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) Część 5) Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych.

Dofinansowanie udzielane będzie w formie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych. Kwota środków przeznaczona na dofinansowanie przedsięwzięć wynosi 50 mln zł. Minimalny koszt całkowity przedsięwzięcia to 2 mln zł.

Harmonogram rzeczowo-finansowy przedsięwzięcia

Warunkiem udzielenia dofinansowania jest sporządzenie harmonogramu rzeczowo-finansowego przedsięwzięcia w sposób umożliwiający:

- przekazanie przez NFOŚiGW 50% środków w terminie do 30 czerwca 2012 r.,
- przekazanie przez NFOŚiGW 100% środków w terminie do 30 czerwca 2013 r.,
- zakończenie realizacji przedsięwzięcia do dnia 30 czerwca 2013 r.

Termin i miejsce składania wniosków

Wnioski można składać **od 13 maja 2011 roku do 13 czerwca 2011 roku** bezpośrednio w kancelarii NFOŚiGW albo przesłać pocztą lub kurierem z dopiskiem „GIS – Zarządzanie energią, cz. 5 – Konkurs I PAN PIK”.

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl. ■

Redakcja

Przedsięwzięcia nie zakończone przed dniem złożenia wniosku

Dofinansowanie może być udzielone na przedsięwzięcie lub zadanie, które nie zostało zakończone przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie. Koszty poniesione na przedsięwzięcie przed datą złożenia Wniosku będą uznane jako wkład własny Wnioskodawcy i zaliczone do kosztów całkowitych niepodlegających refundacji ze środków GIS.

Ważne terminy

Ważny termin

31 maj

Złożenie wykazu z wysokością opłaty i informacjami wykorzystanymi do ustalenia opłaty za korzystanie ze środowiska za odprowadzane ścieki pochodzące z chowu lub hodowli ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych w okresie cyklu produkcyjnego, zakończonego do 30 kwietnia

30 czerwiec

Uiszczenie zryczałtowanej opłaty za korzystanie ze środowiska w okresie cyklu produkcyjnego zakończonego do 30 kwietnia opłaty za korzystanie ze środowiska za odprowadzane ścieki pochodzące z chowu lub hodowli ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych

Opłaty i fundusze w ochronie środowiska

WYDAWCA: Verlag Dashofer Sp. z o.o., al. Krakowska 271, 02-133 Warszawa
tel.: (+48 22) 559 36 00, faks: 829-27-00, 829-27-27

Redaktor odpowiedzialny: Anna Podgórska, podgorska@dashofer.pl, www.dashofer.pl

Redakcja i korekta techniczna: Jolanta Stypułkowska. Skład: Dariusz Ziach. Druk: Semafic, Warszawa

Prenumerata: kwartalna 75 zł + 23% VAT, roczna 267 zł (11% taniej) + 23% VAT.

Wpłaty kierować na rachunek:

Verlag Dashofer Sp. z o.o. Bank Handlowy S.A., nr 90-10301508-000000800916003.

Redakcja odpowiada na łamach gazety na wybrane pytania Czytelników przesłane faksem lub pocztą.

© 2011 Dashöfer Holding Ltd & Wydawnictwo Verlag Dashofer. Wszystkie prawa zastrzeżone.

Przedruk w całości lub we fragmentach i rozpowszechnianie bez zgody wydawcy zabronione.

Ze względu na stałe zmiany w polskim prawie oraz niejednolite interpretacje przepisów

Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone informacje.